

Changing Youth Value Preferences and Rethinking the Meaning of Marriage: A Qualitative Study

Abdollahatif Karevani^{1*}

1.* Assistant Professor, Department of Sociology, Faculty of Literature and Humanities, University of Hormozgan, Bandar Abbas, Iran (Corresponding Author); a.karevani@hormozgan.ac.ir

Original Article

Abstract

Background and Aim: One of the prominent issues and challenges in post-revolutionary Iran is that of value transformation, cultural discontinuities, and generational differences, particularly in relation to the the process of cultural transmission. Within this context, young people's value preferences have undergone significant changes. The present study seeks to explore the meaning system through which youth conceptualize and make sense of marriage.

Data and Method: The study adopts a qualitative approach, with data collected through in-depth interviews conducted until theoretical saturation was achieved. The participants consisted of 20 female undergraduate students at the University of Hormozgan in 2024, selected through purposive sampling. Data were analyzed using thematic analysis, following a thematic network approach.

Findings: Through the six-phase process of thematic analysis, a thematic network was developed. In this network, 37 basic themes were condensed into seven organizing themes: "Formal and informal marriage: divergent paths and contrasting destinies"; "Marriage from a social contract to an existential bond"; "Freedom and commitment: two sides of the same coin?"; "Marriage and happiness: a traditional myth or a modern reality?"; "Love: a driving force or a fleeting illusion?"; "Economic conditions and their inseparable role in marital decision-making"; and "Trust: an invisible pillar or a fragile foundation?". These organizing themes were ultimately integrated into one overarching global theme: rethinking and uncertainty regarding the traditional meaning of marriage and the emergence of a fluid understanding of it".

Conclusion: The findings indicate that participants perceive marriage not as a fixed traditional institution, but as a fluid and reflexive phenomenon whose meaning is constructed at the intersection of emotional (love), economic (material resources), and social (trust) factors. Overall, these changes signify a profound transformation in the meaning system of marriage—one in which marriage shifts from a stable and definitive concept to a flexible and dynamic one.

Keywords: Value preferences, Value changes, Reflexivity, Marriage, Youth.

Key Message: Participants' understandings of marriage are no longer confined to traditional definitions. Instead, a deep rethinking of the meaning of marriage and a growing uncertainty toward previously dominant values are evident. The findings suggest that female students at the University of Hormozgan view marriage not as a social obligation, but as an individualized and flexible choice.

Received: 14 March 2025

Accepted: 27 July 2025

Citation: Karevani, A. (2026), Changing Youth Value Preferences and Rethinking the Meaning of Marriage: A Qualitative Study, *Journal of Social Continuity and Change*, 4(4), 607-633. <https://doi.org/10.22034/JSCC.2026.22913.1244>

Extended Abstract

Introduction

Over the past five decades, structural, institutional, cultural, and global transformations have turned “youth” in Iran into a complex and strategic social phenomenon. One of the prominent issues and challenges facing Iran in the post-revolutionary era is the matter of value transformation, cultural rupture, generational divides, and particularly the process of cultural transmission. Within this transformation, the value preferences of young people have undergone significant changes. Among the key consequences of these shifts are value preference changes, generational ruptures, and a growing tendency to redefine core institutions—including marriage. Historically embedded within the normative structure of Iranian society, marriage is now interpreted by many youth as a fluid, negotiable, and contingent relationship. Hormozgan Province, with its ethnic diversity, border-trade economy, and coexistence of traditional and modern lifestyles, provides a fertile field to investigate such semantic transformations. This study focuses on female students at the University of Hormozgan and explores how they reconstruct the meaning of marriage within the context of changing value preferences.

Methods and Data

This study adopts a qualitative approach and applies thematic analysis. Data were collected through in-depth interviews with 20 undergraduate female students aged 18–22. The sampling was purposive and interviews continued until theoretical saturation was achieved. A six-step analytical framework was applied, including initial coding, theme extraction, mapping thematic networks, and interpretive analysis. To ensure reliability and validity, member-checking and expert auditing by qualitative methodologists were conducted.

Findings

Thematic analysis yielded one overarching theme, seven organizing themes, and 37 basic themes. The overarching theme is: “Rethinking and Doubting the Traditional Meaning of Marriage and a Fluid Interpretation Thereof”. The organizing themes include:

1. Formal and Informal Marriage: Divergent Paths and Contrasting Destinies: Two contrasting paths and outcomes participants distinguished between the institutional strength of formal marriage and the perceived flexibility yet insecurity of informal relationships. While some saw informal arrangements as a way to gain experience, most viewed them as legally and emotionally precarious.
2. "Marriage: From Social Contract to Existential Bond," was understood not only as a legal contract but also as a mutual, existential commitment. It was seen as a gateway to

societal belonging and legal protection, but also as an expression of personal and emotional bonds.

3. Freedom and commitment: two sides of the same coin? Formal marriage, while structured and protective, was seen as limiting personal freedoms. Participants stressed the need to balance autonomy with shared responsibilities.
4. "Marriage and happiness: a traditional myth or a modern reality?" Happiness was seen as relative and multifaceted. While love and commitment matter, many participants stressed that financial stability, emotional compatibility, and shared life goals are equally critical.
5. "Love: a driving force or fleeting illusion?" The participants distinguished between romantic fantasy and sustainable emotional connection. Some viewed love as the foundation of enduring marriage; others warned of its volatility if not grounded in mutual understanding.
6. "Economic conditions and their inseparable role in marital decision-making", including high costs and lack of financial independence, emerged as core barriers to formal marriage. Participants viewed financial capacity as crucial for responsible decision-making in romantic relationships.
7. "Trust: an invisible pillar or a fragile foundation?" Trust was recognized as fundamental to emotional intimacy. Participants expressed concern over betrayal, emphasized transparency, and defined boundaries of fidelity within contemporary relationships.

Conclusion and Discussion

Findings reveal a significant semantic shift in how youth perceive and define marriage. Rather than accepting marriage as a social obligation, the participants interpreted it as a personal, negotiable, and adaptive choice. They articulated nuanced distinctions between contractual commitment and emotional fulfillment, questioning traditional assumptions and embracing individualized paths.

The study aligns with Inglehart's value shift theory, which posits that with increased existential security, society's transition from survival values toward self-expression and choice. It also resonates with Giddens' concept of "reflexive modernity," wherein individuals actively reconfigure intimate relationships amidst shifting structures. The marriage ideal among participants is shaped less by external mandates and more by agency, mutual consent, and evolving expectations.

Additionally, the role of economy emerged as a decisive factor. Unlike past generations, for whom marriage was pursued regardless of financial constraints, contemporary youth consider financial independence a prerequisite. Informal relationships are sometimes adopted to bypass these constraints, despite acknowledgment of their instability.

Trust, autonomy, and emotional compatibility are no longer optional but central to relationship sustainability. The participants emphasized that marriage—if chosen—must be based on shared values, open communication, and continuous negotiation. As such, this semantic transformation signals a cultural redefinition where marriage ceases to be a fixed institution and instead becomes a flexible, meaning-laden choice. In conclusion, the analysis of participants' these changes signify a profound transformation in the meaning system of marriage, evolving from a fixed and definite concept to a flexible and dynamic one.

Ethical Considerations

Compliance with Ethical Guidelines

All interviews were conducted with informed consent, using pseudonyms to protect identity. Confidentiality was ensured throughout the research process.

Acknowledgments

The author of the article sincerely appreciates the constructive comments and valuable suggestions from the article's reviewers, as well as all participants in this research.

Authors' Contributions

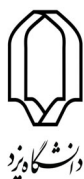
Not applicable.

Conflicts of Interest

The author declared no conflict of interest.

Author's ORCID

Abdollahif Karevani: <https://orcid.org/0000-0003-0819-9002>

تغییر ترجیحات ارزشی جوانان و بازاندیشی در نظام معنایی ازدواج: یک مطالعه کیفی

عبدالطیف کاروانی^{*۱}

*۱- استادیار گروه جامعه‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه هرمزگان، بندرعباس، ایران (نویسنده مسئول): a.karevani@hormozgan.ac.ir

مقاله پژوهشی

چکیده

زمینه و هدف: یکی از مسائل و چالش‌های پیش رو در ایران پس از انقلاب، مسأله دگرگونی ارزشی، گسست فرهنگی و اختلافات نسلی و به‌ویژه فرآیند انتقال فرهنگی است. در این دگرگونی، ترجیحات ارزشی جوانان با تغییرات زیادی مواجه شده است. پژوهش حاضر در همین راستا و به واکاوی نظام معنایی جوانان از پدیده ازدواج می‌پردازد.

روش و داده‌ها: داده‌ها به کمک مصاحبه به‌دست آمد و مصاحبه‌ها تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. مشارکت‌کنندگان در این پژوهش ۲۰ نفر از دانشجویان دختر دانشگاه هرمزگان در سال ۱۴۰۳ بودند که در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیل بودند و به‌صورت هدفمند انتخاب شدند. برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل تماتیک یا شبکه مضمونی استفاده شد.

یافته‌ها: در فرایند شش مرحله‌ای تحلیل داده‌ها، یک شبکه تحلیل مضمونی استخراج شد. در این شبکه مضمونی ۳۷ مضمون اولیه به هفت مضمون سازمان‌دهنده «ازدواج رسمی و غیررسمی: دو مسیر و سرنوشت‌های متضاد»، «ازدواج: از قرارداد اجتماعی تا پیوند وجودی»، «آزادی و تعهد: دو روی یک سکه؟»، «ازدواج و خوشبختی: اسطوره‌ای سنتی یا واقعیتی مدرن؟»، «عشق: نیروی پیشران یا توهمی گذرا؟»، «شرایط اقتصادی و پیوند ناگسستگی در تصمیم‌گیری برای ازدواج» و «اعتماد: ستون نامرئی یا سست‌بنیاد؟» و یک مضمون فراگیر «بازاندیشی و تردید در معنای سنتی ازدواج و برداشت سیال از آن» تقلیل یافتند.

بحث و نتیجه‌گیری: یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که مشارکت‌کنندگان، ازدواج را نه به‌عنوان یک نهاد ثابت سنتی، بلکه به مثابه پدیده‌ای سیال و بازاندیشانه می‌فهمند که در تقاطع عوامل عاطفی (عشق)، اقتصادی (امکانات مادی) و اجتماعی (اعتماد) معنا سازی می‌شود. در جمع‌بندی می‌توان گفت که این تغییرات نشان‌دهنده یک دگرگونی عمیق در نظام معنایی ازدواج است که از یک مفهوم ثابت و قطعی به یک مفهوم منعطف و پویا تبدیل شده است.

واژگان کلیدی: ترجیحات ارزشی، تغییرات ارزشی، بازاندیشی، ازدواج، جوانان.

پیام اصلی: درک مشارکت‌کنندگان از ازدواج دیگر محدود به تعاریف سنتی آن نیست؛ بلکه امروزه شاهد یک بازاندیشی عمیق در معنای ازدواج و تردید در ارزش‌های پیشین آن هستیم. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که دختران دانشگاه هرمزگان ازدواج را نه به‌عنوان یک الزام اجتماعی، بلکه به‌مثابه یک انتخاب فردی و انعطاف‌پذیر تلقی می‌کنند.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۵/۰۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۲۴

ارجاع: کاروانی، عبدالطیف. (۱۴۰۴). تغییر ترجیحات ارزشی جوانان و بازاندیشی در نظام معنایی ازدواج: یک مطالعه کیفی، تداوم و تغییر اجتماعی، ۴(۴)، ۶۰۷-۶۳۳.
<https://doi.org/10.22034/JSCC.2026.22913.1244>

مقدمه و بیان مسأله

از اواسط قرن بیستم میلادی و دوره پس از جنگ جهانی دوم و در پی نوسازی جهانی و تغییرات سریع و رویدادهای بزرگ نظیر، جنگ، انقلاب و جنبش‌های اجتماعی ما شاهد شکاف وسیع و عمیقی بین اجتماع سنتی و جامعه مدرن هستیم (توکل و قاضی‌نژاد، ۱۳۸۵). مدرنیاسیون، جهانی‌شدن، کاربرد فزاینده تکنولوژی‌های اطلاعاتی و ارتباطی، در کنار رویدادهای سیاسی اجتماعی و اقتصادی چند دهه اخیر زمینه‌ساز دگرگونی ساختاری و نهادی فراگیری در جامعه ایران شده است. این موضوع به طرح پرسشهای مهم و مباحثی دامنه‌دار در حوزه تغییرات اجتماعی - فرهنگی منجر شده است (شیری، ۱۴۰۱: ۲۰۲).

تحولات ساختاری، ارزشی، تاریخی و جهانی در نیم‌قرن اخیر در ایران معنا، تجربه و گفتمان‌های جدیدی را برای جوانی برقرار ساخته‌اند و آن را به پدیده‌ای مهم در فهم پویایی‌های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی جامعه بدل ساخته‌اند. ظهور پدیده جدید جوانی در ایران موقعیت و مناسبات تازه‌ای را در سیاست فرهنگ و نظام ارزشی و اخلاقی جامعه ایرانی برقرار کرده است (ذکایی، ۱۴۰۱: ۴۷). آنچه وقوع یافته این است که ارزش‌ها و انتظارات مردم از زندگی در حال تغییر است؛ تغییری که نهایتاً هنجارهای بنیادین حاکم بر سیاست، کار، مذهب، خانواده و رفتارهای جنسی را متأثر خواهد کرد (اینگلهارت، ۱۳۷۷). اولویتهایی که افراد به ارزش‌ها می‌دهند یکسان نیست این اولویتهای معمولاً منعکس‌کننده خلق‌و‌خو، شخصیت تجربه‌های جامعه‌پذیری تجربه‌های منحصره‌فرد زندگی فرهنگ پیرامون و مانند آن است (شیرعلی زاده، حقیقتیان و محمدی، ۱۴۰۱: ۱۰).

در این رابطه یکی از مسائل و چالش‌های پیش رو در ایران پس از انقلاب، مسأله دگرگونی ارزشی، گسست فرهنگی و اختلافات نسلی و به‌ویژه فرآیند انتقال فرهنگی است؛ که به بررسی‌ها و تحلیل‌های دامنه‌داری در حوزه تغییرات ارزشی فرهنگی منجر شده است. برخی از پژوهش‌ها با تأکید بر کم و کیف این دگرگونی گرایش به عرفی شدن و مادی‌گرایی را در تقابل با ارزش‌های فرامادی گرایانه سنتی و دینی جامعه پسا انقلابی مورد تأکید قرار داده‌اند (رفیع پور ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷؛ طالبان و همکاران، ۱۳۸۹) دیگران تشتت و تنوع فرهنگی دوران مدرن را می‌بینند که جایگزین تجانس فرهنگی جامعه سنتی شده است (آزاد ارمکی و ملکی، ۱۳۸۶) و یا بر وضعیت پیوستاری این تغییرات فرهنگی در ایران اشاره می‌کنند که در برگرفته روندهای توافقی - تعارضی است (عسکری خانقاه و آزاد ارمکی، ۱۳۸۰) برخی دیگر موضوع تغییرات ارزشی را ذیل مطالعات نسلی قرار داده و دگرگونی نسلی را پیامد تحولات اجتماعی - فرهنگی در جامعه معاصر می‌دانند که در خوش‌بینانه‌ترین حالت به تفاوت نسلی و در بدترین وضعیت به شکاف یا انقطاع نسلی انجامیده است.

برآیند تحولات ساختاری ارزشی تاریخی و جهانی در پنج دهه گذشته جوانی را از پدیده‌ای نوظهور حاشیه‌ای و مسئله‌ساز به پدیده‌ای استراتژیک حساس و تعیین‌کننده تبدیل ساخته است. مجموعه‌ای از فرآیندهای داخلی (ملی) و جهانی با تأخیر پیش‌ران پروژه جوان‌سازی در جامعه ایرانی بوده و فرم و ماهیت روابط میان گروه‌های اجتماعی را با تغییرات بنیادینی همراه ساخته است (ذکایی، ۱۴۰۱: ۸۴). یکی از نهادهای که با بیشترین تغییر در بعد، ساختار و کارکرد مواجه شده است، نهاد خانواده می‌باشد. جامعه ایرانی از تحولات و تغییرات ازدواج و خانواده بی‌تأثیر نمانده و ابعاد مختلف آن در حال تغییر است. میزان تأثیرپذیری خانواده ایرانی از ویژگی‌های جامعه مدرن، از جمله افزایش تحصیلات، اشتغال زنان در مشاغل جدید، افزایش فردگرایی، رشد و بسط عاملیت، عدم پابندی به سنت‌ها، افزایش فرصت‌ها و بهره‌گیری از تکنولوژی‌های مدرن ارتباطی در شکل‌گیری تغییرات ازدواج و خانواده نقش عمده‌ای داشته‌اند (صادقی و رضایی، ۱۳۹۸: ۸۲). جوان امروز در انتخاب همسر و نحوه تعریف ازدواج از سویی با هنجارهای اجتماعی و خانوادگی خود روبه‌رو است که برخوردی سخت‌گیرانه و دلواپسانه نسبت به نوع و شکل انتخاب همسر دارند و از سویی دیگر با پیشرفت فناوری قاعدتاً نیازهای ویژه

دوره جوانی، داد و ستدها، ارزش‌ها و تمایلات او هم شکلی مدرن به خود می‌گیرد که وی را در نوع نگرش و چگونگی تصمیم‌گیری برای ازدواج دچار تغییر و تردید می‌کند (رزاقی و همکاران، ۱۳۹۶: ۶۸). همچنین طبق مطالعات انجام شده، شهرستان‌هایی در غرب و جنوب غرب کشور بالاترین نسبت‌های مجرد و در مقابل، شهرستان‌هایی در مرکز و شمال شرق کشور پایین‌ترین نسبت‌های مجرد را برای هر دو جنس دارند. نسبت‌های مجرد، ارتباط معکوسی با نسبت‌های باسوادی و فعالیت و ارتباط مستقیمی با نسبت بیکاری دارند (امامی و همکاران، ۱۴۰۰: ۳۵).

استان هرمزگان به دلیل ویژگی‌های منحصربه‌فرد خود از جمله ترکیب قومیتی متنوع، موقعیت مرزی و تجاری، و همزیستی سنت‌های محلی با جریان‌های مدرن؛ به‌عنوان یک «میدان بحرانی» برای مطالعه تغییرات ارزشی عمل می‌کند. دانشجویان دختر در این منطقه، در تقاطع انتظارات سنتی (مانند ازدواج زودهنگام) و آرمان‌های مدرن (مانند تحصیلات عالی و استقلال اقتصادی) قرار دارند. این تنش، آن‌ها را به گروهی کلیدی برای بررسی تغییرات ترجیحات ارزشی تبدیل می‌کند. این مطالعه با تمرکز بر دانشجویان دختر دانشگاه هرمزگان، به دنبال واکاوی این پرسش است که چگونه نظام معنایی این گروه از جوانان، پدیده ازدواج را در چارچوب ارزش‌های در حال تغییر بازتعریف می‌کند. بر این اساس و با توجه به خلأ موجود در رابطه با اینکه در پژوهش‌ها کمتر به واکاوی نظام معنایی جوانان از تغییرات ارزشی و تعاریف آنها از پدیده‌های همانند ازدواج در بین دانشجویان دختر دانشگاه هرمزگان پرداخته شده است، در این پژوهش نظام معنایی آنها از پدیده ازدواج مورد واکاوی قرار می‌گیرد و به این پرداخته می‌شود که دانشجویان دختر دانشگاه هرمزگان چگونه پدیده ازدواج را تعریف می‌کنند و چه برداشتی از این پدیده دارند.

پیشینه تجربی

در این بخش مطالعات داخلی و خارجی انجام شده در رابطه با تغییرات ارزشی در جامعه و به خصوص در بین جوانان مورد بررسی قرار می‌گیرد. در سال‌های اخیر در کشورمان مطالعاتی در مورد تغییرات ارزشی که در بین جوانان رواج دارد انجام شده است. نتایج مطالعه عباسی و رضاپور (۱۴۰۴)، بیانگر این بود که تحولات ارزشی نسل جوان و نقش رسانه‌ها، بازتعریف نگرش به ازدواج و طلاق را تسریع کرده‌اند. یافته‌ها حاکی از غلبه عوامل فرهنگی-ارزشی بر سایر ابعاد در تغییر نهاد خانواده است. کلاته‌ساداتی و همکاران (۱۴۰۲) به این نتیجه دست پیدا کردند که بیشتر مشارکت‌کنندگان با نوعی سخت‌زیستی مجرد مواجه‌اند. ته‌نشست‌های فرهنگی و اجتماعی نسبت به دختران مجرد از یک‌سو و محدودیت‌های فردی مشارکت‌کنندگان از سوی دیگر، رفاه ذهنی، روانی و اجتماعی آن‌ها را تحت‌تأثیر قرار داده است. پژوهش دیگری توسط طیب‌نیا، کاردوانی و یراقی (۱۴۰۲) انجام شده است. براساس یافته‌ها، نگرش دانشجویان به پدیده ازدواج در دو چارچوب کلی ساختاری و ایده‌ای، در قالب چند گونه اصلی شامل سوژگی (نگرش ساختارگرایانه و عاملیت‌گرایانه)، موقعیتی (نگرش رادیکال و عقلانیت‌محور) و پیامدی (نگرش تجارت‌محور و کارکردگرایانه) صورت‌بندی شده است. بررسی این سنخ‌ها نشان می‌دهد وضعیت و شرایط جامعه در حال گذار ایرانی، به‌گونه‌ای است که هم‌زمان از سوی جوانان، شاهد نگرش‌های مختلف و متعارضی به ازدواج هستیم که در راستای تغییر، نیازمند طیفی از اقدامات متمایز است. شیری (۱۴۰۱)، نشان داد تغییرات ارزشی در ایران الگوی خطی ندارد؛ برخی ارزش‌ها (مثل اوقات فراغت) اهمیت یافته‌اند، درحالی‌که تناقض‌های نسلی آشکار است.

پژوهش شیرعلی‌زاده، حقیقتیان و محمدی (۱۴۰۱)، نشانگر این بودند که بین متغیرهای مستقل میزان استفاده از رسانه‌های جمعی، دینداری، شبکه‌های اجتماعی، سرمایه اجتماعی، سرمایه فرهنگی، سرمایه اقتصادی و ارتباط با گروه‌های مرجع با متغیر وابسته

اولویت‌های ارزشی رابطه معنی‌داری وجود دارند. مرادی و روحانی (۱۴۰۱)، در پژوهشی به مطالعه فرایند شکل‌گیری انتظارات فزاینده در جوانان پرداختند. مقوله هسته با عنوان انتظارات فزاینده/ زیست‌جهان مقاوم استخراج شد. نتایج حاکی از آن است که انتظارات فزاینده، آنها را از سوژه‌هایی منفعل به سوژه‌هایی اجتماعی و مقاوم بدل می‌کند. ذکایی (۱۴۰۱) نشان داد که ارزش‌های جوانان ایرانی در تقاطع سنت و مدرنیته، با تأثیرپذیری از جهانی‌شدن و فناوری‌های ارتباطی، هم‌زمان هم گسست و هم تداوم را تجربه می‌کنند. علی‌مندگاری و همکاران (۱۴۰۰)، به بررسی نظام ترجیحات شغلی جوانان در شهر اصفهان پرداختند. بر اساس یافته‌های پژوهش دختران به ترتیب ابعاد ماهیت کار، بعد اقتصادی کار، تعادل کار و خانواده و بعد اجتماعی کار و پسران بعد اقتصادی کار، ماهیت کار، تعادل کار و خانواده و بعد اجتماعی کار را مهم می‌دانند.

نتایج تحقیق هنرور و محمدپور (۱۳۹۹)، حاکی از آن است که تمایل به ازدواج در میان پاسخگویان پایین‌تر از سطح متوسط است. براساس نتایج، متغیرهای فردگرایی (به‌صورت منفی)، مادی‌گرایی (به‌صورت منفی)، دین‌داری (به‌صورت مثبت)، و اقتدار منطقی در فرزندپروری (به‌صورت مثبت) تأثیر معناداری بر نگرش به ازدواج دارند. صادقی و رضایی (۱۳۹۸)، در بررسی تأثیر جهت‌گیری‌های ارزشی فرهنگی بر نوع نگرش به ازدواج جوانان در شهر تهران نشان دادند که تغییرات اجتماعی و فرهنگی منجر به تغییر ارزش‌ها و نگرش‌های ازدواج شده است. نتایج تحلیل چندمتغیره نشان داد با تغییر جهت‌گیری‌های فرهنگی به سمت فردگرایی، برابرگرایی جنسیتی، عرفی شدن و گرایش به رسانه‌های فرامرزی (ماهواره و اینترنت)، نگرش‌های سنتی به ازدواج کاهش و در مقابل، نگرش‌های مدرن به ازدواج افزایش می‌یابد.

گراسی و همکاران^۱ (۲۰۲۴)، در بررسی نگرش جوانان در کشورهای اروپایی نشان دادند که جوانان اروپایی کمتر از دموکراسی لیبرال حمایت می‌کنند، اما این نگرش لزوماً به بی‌تفاوتی سیاسی منجر نمی‌شود. تفاوت‌های درون‌نسلی در الگوهای ارزشی مشهود است. هایان و همکاران^۲ (۲۰۲۴)، پژوهشی در زمینه تغییر ارزش اجتماعی در چین انجام داده‌اند. این مقاله با استفاده از داده‌های پیمایش ارزش‌های جهانی در بازه زمانی ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۲، در تلاش است تا روند تغییرات ارزش‌های عمومی را در طی تحولات اجتماعی در چین توصیف و تحلیل کند. نتایج نشان داد که در چین، ارزش‌های خصوصی بازتر شده‌اند، اما ارزش‌های پسامادی گرا نوسان داشته‌اند. تعامل سنت-مدرنیته و رویدادهای تاریخی محرک تغییرات بوده‌اند.

رایمو و همکاران^۳ (۲۰۲۱)، پژوهشی در زمینه قصد ازدواج، تمایلات و مسیرهای منتهی به ازدواج دیر هنگام‌تر و کمتر در ژاپن انجام داده‌اند. نتایج نشان داد که در ژاپن، اکثر مجردها خواهان ازدواج‌اند، اما عوامل ساختاری (مثل اقتصاد) مانع تحقق این خواسته شده است. تجرد اغلب ناخواسته و نه انتخابی است. فلنگا و همکاران^۴ (۲۰۱۵) تحلیلی در زمینه نوجوانان ایتالیایی انجام داده‌اند. در این تحقیق، اولویت‌های ارزشی، پیش‌داوری در مورد آفریقایی‌ها و روابط موجود مابین این ابعاد در ۲۳۳ نفر نوجوان ایتالیایی مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج نشان داد که نوجوانان ایتالیایی با ارزش‌های «خودتعالی» کمتر متعصب بودند. «خودبزرگ‌بینی» و «حفاظت» پیش‌بینی‌کننده

1. Grassi, Portos, & Felicetti

2. Haiyan, Peng & Tam

3. Raymo, Uchikoshi & Yoda

4. Falanga, De Caroli & Sagone,

پیش‌داوری‌های نژادی شناسایی شدند. مصطفی و ودات^۱ (۲۰۱۴) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که اگرچه اولویت‌های ارزشی دانش‌آموزان و معلمان در ترکیه مشابه بود، اما در جزئیات (مثل تأکید بر موفقیت فردی) تفاوت‌های معنادار دیده شد.

در جمع‌بندی از پژوهش‌های داخلی و خارجی می‌توان گفت که بررسی‌های اندکی در ارتباط با واکاوی نظام معنایی جوانان از تغییرات ارزشی و برداشت آنها از پدیده‌های همانند ازدواج انجام شده است و اکثریت این پژوهش‌ها به بررسی عوامل اثرگذار بر تغییرات ارزشی یا عوامل تأثیرگذار بر شکاف نسلی پرداخته‌اند. پژوهش حاضر با ترکیب یافته‌های پیشین (تأثیر رسانه، اقتصاد، و گسست نسلی) و تمرکز بر میدان هرمزگان، به درکی جامع‌تر از چگونگی بازتعریف ازدواج توسط جوانان در بستر تغییرات ارزشی دست می‌یابد. این مطالعه از یک سو گستره جغرافیایی پژوهش‌های ایرانی را توسعه می‌دهد و از سوی دیگر با روش کیفی، عمق تحلیلی جدیدی به ادبیات موضوع اضافه می‌کند.

ملاحظات نظری

اینگلهارت (۱۳۹۵: ۷۶) معتقد است که وجه تمایز مردم جوامع مختلف نگرش‌ها، ارزش‌ها و مهارت‌های اصلی و پایدار آنان است، به بیان دیگر فرهنگ آنان با هم تفاوت دارد. در چند دهه گذشته تغییرات اقتصادی، تکنولوژیکی و اجتماعی - سیاسی، فرهنگ‌های جوامع پیشرفته صنعتی را از جنبه‌های بسیار مهم دگرگون ساخته است. این تغییرات از جنبه‌های مختلف زندگی تا بدان حد بوده که می‌توان اظهار داشت که در مقام کشورهای پیشرفته صنعتی خواسته مردم از زندگی تغییر کرده است.

نظریه نوسازی مطابق تحلیل اینگلهارت مبتنی بر این فرض است که تغییر صنعتی و اقتصادی (توسعه به تغییر فرهنگی ارزش‌ها منجر می‌شود و این خود زمینه‌ساز تغییرات گسترده‌تر سیاسی (دموکراسی) است. رشد فزاینده صنعتی شدن و توسعه اقتصادی ارزش‌های سنتی را به سمت ارزش‌های عقلانی - سکولار متمایل می‌سازد با گذار به جامعه فراصنعتی این ارزش‌های فرامادی ارزش‌های ابراز وجود هستند که جایگزین ارزش‌های مادی ارزش‌های بقا می‌شوند (اینگلهارت و ولزل، ۱۴۰۰: ۱۲۰).

اینگلهارت دگرگونی ارزشی را با دو فرضیه پیش‌بینی‌کننده تبیین می‌کند؛ بر اساس فرضیه کمیایی اولویت‌های فرد بازتاب محیط اقتصادی - اجتماعی اوست (Inglehart, 1985). این فرضیه که عملاً صورت‌بندی ویژه اینگلهارت از نظریه سلسله مراتبی نیازهای مازلو است نیازهای مادی معطوف به بقای فیزیکی را در پایین‌ترین و اساسی‌ترین سطوح قرار می‌دهد که برای افراد جنبه تعیین‌کننده دارند؛ بنابراین اولویت‌بخشی به نیازهای فرامادی معطوف به خود ابرازی و شکوفایی فقط در مراحل اهمیت می‌یابند که نیازهای سطح نخست برآورده شده باشند بر پایه این استدلال نظام ارزشی - فرهنگی تابعی از شرایط محیطی اقتصادی - اجتماعی است به این معنا که دوره‌های رونق به افزایش فرامادی گرایی و دوره‌های کمیایی به مادی گرایی می‌انجامد. فرضیه کمیایی به دگرگونی‌های کوتاه‌مدت یا آثار دوره‌ای اشاره دارد اما اینگلهارت با تأکید بر اثرات بلندمدت فرآیندهای جامعه‌پذیری و در تکمیل نظریه خود مبنی بر جایگزینی نسلی ارزش‌های فرامادی به فرضیه اجتماعی شدن متوسل می‌شود. ارزش‌های اساسی فرد به شکلی گسترده انعکاس شرایطی است که طی سال‌های قبل از بلوغ فراهم شده است» (Inglehart, 1985: 103). از این رو نظام‌های ارزشی نسل‌های جوان‌تر که در نتیجه برخورداری از رفاه اقتصادی و امنیت وجودی دارای ارزش‌های فرامادی هستند سرانجام جایگزین ارزش‌های مادی نسل‌های پیرتر خواهد شد که در شرایط اقتصادی و اجتماعی دشوارتری زیسته‌اند (اینگلهارت، ۱۳۹۵: ۶۲). اینگلهارت نشان می‌دهد که تفاوت میان اجتماعی

^۱. Mustafa & Vedat

شدن تکوینی جوانان اروپایی با بزرگسالان شان موجب شده تا جوان‌ترها اولویت نسبتاً بالایی برای آزادی و ابراز عقیده قائل شوند. در نتیجه با جای‌گیری نسل جدید در آینده نوعی جابه‌جایی به سوی اولویت‌های ارزشی فرامادی روی خواهد داد (Inglehart, 1985).

اینگله‌هارت (۱۳۹۵: ۱) معتقد است که دگرگونی فرهنگی، تدریجی است و آن بازتاب دگرگونی در تجربه‌های سازنده‌ای است که به نسل‌های مختلف شکل داده است. از این‌رو، ارزش‌ها و هنجارهای سنتی در میان نسل‌های گذشته وجود دارد و با این ارزش‌ها زندگی می‌کنند، در حالی که گرایش‌های و ارزش‌های جدیدی در میان نسل‌های جوان‌تر نفوذ داشته، با جانشین شدن نسل‌های جوان‌تر به جای نسل‌های بزرگ‌تر، جهان‌بینی متداول در این جوامع دگرگون شده است.

گیدنز (۱۳۹۶: ۵۶۵) معتقد است که رسوم یا عادات در جوامع امروزی بسته به این‌که بر اساس استدلال‌ها و مدارک قانع‌کننده قابل توجیه هستند یا خیر می‌باید از آن‌ها دفاع شود و در صورت لزوم تغییر داده شوند. وی عقیده دارد که تنها تغییرات در چگونگی تفکر ما نیست که بر فرآیندهای دگرگونی در جهان امروزی تأثیر گذارده است، بلکه محتوای اندیشه‌ها نیز تغییر کرده است. به عقیده گیدنز، عملاً در تمامی تاریخ بشر، آهنگ تغییر اجتماعی نسبتاً کند بود. اکثر مردم کم یا بیش همان شیوه پدران‌شان را دنبال می‌کردند، برعکس ما در جهانی دستخوش دگرگونی چشمگیر و مداوم زندگی می‌کنیم. جهانی‌شدن زندگی اجتماعی هم بر الگوهای متغیر شهرنشینی اثر می‌گذارد و هم از آن تأثیر می‌پذیرد. یک ویژگی عمده دوران کنونی کوشش آگاهانه برای ایجاد دگرگونی اجتماعی از طریق اقدام جمعی است.

گیدنز معتقد است که جهانی‌شدن روابط اجتماعی به‌گونه‌ای برابر و هماهنگ پیش نرفته است و از آغاز در ارتباط با نابرابری میان مناطق مختلف جهان بوده است. به‌ویژه فرآیندهایی که جوامع جهان سوم را پدید آوردند بسیار مهم‌اند هم‌چنین به نظر وی توسعه شهرهای امروزی تأثیر بسیار زیادی نه تنها بر عادات و شیوه‌های رفتار بلکه بر الگوهای اندیشه و احساس داشته است از آغاز شکل‌گیری تجمع‌های بزرگ شهری در قرن ۱۸، عقایدی که در مورد اثرات شهرها بر زندگی اجتماعی ابراز گردیده درد و قطب مختلف قرار گرفته‌اند برخی شهرها را نماینده فضیلت متمدنانه، منبع پویایی و خلاقیت فرهنگی می‌داشتند و دیگران به شهر انگ دوزخی سیاه از دود می‌زند که در آن جماعت‌های پرخاشگر و متقابلاً بی‌اعتماد ازدحام کرده‌اند (گیدنز، ۱۳۹۶: ۶۰۵). گیدنز معتقد است که ما نمی‌توانیم اعمال و اعتقادات را جدا از فرهنگ‌های فراگیرتری که اینها جزئی از آن به‌شمار می‌روند درک کنیم. فرهنگ می‌بایست بر حسب مفاهیم و ارزش‌های خاص خودش مورد مطالعه قرار گیرد این امر یک پیش‌فرض کلیدی جامعه‌شناسی است (گیدنز، ۱۳۹۶: ۶۳).

حساسیت نظری حاصل از بیان ملاحظات نظری نشان می‌دهد که از منظر اینگله‌هارت، تغییرات اقتصادی (کمیابی/رفاه) و جایگزینی نسلی، محرک اصلی تحول از ارزش‌های مادی به فرامادی است، اما گیدنز با تأکید بر بازاندیشی فعال افراد در مدرنیته، نشان می‌دهد که کنشگران حتی در شرایط ساختاری محدود، سنت‌ها را به شیوه‌ای خلاقانه بازتعریف می‌کنند. این مطالعه با در نظر گرفتن تقاطع این دو دیدگاه، به بررسی این مسئله می‌پردازد که چگونه دانشجویان دختر دانشگاه هرمزگان در میانه تنش‌های محلی-جهانی (مرزن‌نشینی، قومیت، اقتصاد نامطمئن) و تحت تأثیر رسانه‌ها و آموزش عالی، معنای ازدواج را میان «قرارداد اجتماعی سنتی» و «پیوند وجودی مدرن» باز می‌سازند. این نظریات امکان فهم پیچیدگی‌های معناسازی جوانان را فراهم می‌کند؛ آن‌ها ممکن است از سویی تحت تأثیر کمبودهای اقتصادی، ازدواج را به‌عنوان «ستون سست‌بنیاد» ببینند و از سوی دیگر، تحت تأثیر بازاندیشی مدرن، آن را به مثابه «اسطوره‌ای سنتی» بازتعریف کنند.

روش و داده‌های پژوهش

روش‌شناسی کیفی به‌عنوان روش‌شناسی غالب در این تحقیق انتخاب شده است. این پژوهش کیفی مبتنی بر رویکرد تحلیل تماتیک یا تحلیل مضمون^۱ انجام شده است. تحلیل مضمون روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است. این روش فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌های غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند (Braun & Clarke, 2006). مضمون، الگویی است که در داده‌ها یافت می‌شود و حداقل به توصیف و سازمان‌دهی مشاهدات و حداکثر به تفسیر جنبه‌هایی از پدیده می‌پردازد (Boyatzis, 1998: 4). به‌طور کلی مضمون ویژگی تکراری و متمایزی در متن است که به نظر پژوهشگر نشان‌دهنده درک و تجربه خاصی در رابطه با سؤالات تحقیق است (King & Horrocks, 2010: 50).

مشارکت‌کنندگان در این پژوهش، دانشجویان دختر کارشناسی دانشگاه هرمزگان در ترم بهمن سال ۱۴۰۳ بوده‌اند که با آن‌ها مصاحبه‌های عمیق صورت گرفته است و مصاحبه‌ها به‌صورت حضوری بوده است. برای انجام مصاحبه از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده است. تکنیک عمده مورد استفاده برای جمع‌آوری داده‌ها، مصاحبه عمیق بوده است. در مورد حجم نمونه می‌توان گفت که حجم نمونه از قبل کاملاً مشخص نیست، بلکه حجم در نمونه در فرایند تحقیق مشخص می‌شود و تعداد مصاحبه‌ها تا رسیدن به اشباع نظری و اجماع ادامه پیدا کرد. اشباع نظری با مصاحبه عمیق با ۲۰ مشارکت‌کننده حاصل شد و مشارکت‌کنندگان همه دانشجوی کارشناسی دانشگاه هرمزگان بوده‌اند. از سوی دیگر سعی شده است با دانشجویان در رده سنی مختلف و در محدوده سنی بین ۱۸ تا ۲۲ سال مصاحبه‌های انجام شود.

جدول ۱- مشخصات مشارکت‌کنندگان

ردیف	نام مستعار	سن	وضعیت تاهل	رشته	ردیف	نام مستعار	سن	وضعیت تاهل	رشته
۱	مشارکت‌کننده ۱	۱۹	مجرد	جامعه‌شناسی	۱۱	مشارکت‌کننده ۱۱	۱۹	مجرد	حقوق
۲	مشارکت‌کننده ۲	۱۹	مجرد	ادبیات	۱۲	مشارکت‌کننده ۱۲	۲۲	مجرد	مهندسی برق
۳	مشارکت‌کننده ۳	۲۱	متاهل	جغرافیا	۱۳	مشارکت‌کننده ۱۳	۱۸	مجرد	جامعه‌شناسی
۴	مشارکت‌کننده ۴	۲۰	مجرد	فیزیک	۱۴	مشارکت‌کننده ۱۴	۲۱	مجرد	مهندسی مکانیک
۵	مشارکت‌کننده ۵	۲۰	مجرد	جامعه‌شناسی	۱۵	مشارکت‌کننده ۱۵	۲۱	مجرد	جامعه‌شناسی
۶	مشارکت‌کننده ۶	۲۱	مجرد	مهندسی صنایع	۱۶	مشارکت‌کننده ۱۶	۲۰	متاهل	جامعه‌شناسی
۷	مشارکت‌کننده ۷	۱۸	مجرد	اقتصاد	۱۷	مشارکت‌کننده ۱۷	۱۹	مجرد	جامعه‌شناسی
۸	مشارکت‌کننده ۸	۱۹	مجرد	جامعه‌شناسی	۱۸	مشارکت‌کننده ۱۸	۱۹	مجرد	علوم و مهندسی شیلات
۹	مشارکت‌کننده ۹	۱۹	مجرد	مهندسی صنایع	۱۹	مشارکت‌کننده ۱۹	۲۰	مجرد	مدیریت دولتی
۱۰	مشارکت‌کننده ۱۰	۲۰	مجرد	زمین‌شناسی	۲۰	مشارکت‌کننده ۲۰	۲۲	متاهل	جامعه‌شناسی

روش تجزیه و تحلیل مصاحبه‌های پژوهش حاضر از نوع تحلیل مضامین بوده است. روش‌های مختلفی برای تحلیل مضامین وجود دارد که هر یک از آن‌ها، فرایندهای خاصی را دنبال می‌کند. در این نوشته، با ترکیب روش پیشنهادی کینگ و هاروکس (۲۰۱۰)، فرایند گام به گام و جامعه جهت تحلیل مضامین، عرضه می‌شود. در این بخش، فرایند تحلیل مضامین در قالب سه مرحله، شش گام و بیست اقدام معرفی می‌شود.

^۱. Thematic Analysis

جدول ۲- فرایند گام به گام تحلیل مضمون و تحلیل شبکه مضامین (عابدی جعفری و همکاران، ۱۳۹۰)

مرحله	گام	اقدام
تجزیه و توصیف متن	۱- آشنا شدن با متن	-مکتوب کردن داده‌ها -مطالعه اولیه و مطالعه مجدد داده‌ها -نوشتن ایده‌های اولیه
	۲- ایجاد کدهای اولیه و کدگذاری	-پیشنهاد چارچوب کدگذاری و تهیه قالب مضامین -تفکیک متن به بخش‌های کوچک‌تر -کدگذاری ویژگی‌های جالب داده‌ها
	۳- جست و جو و شناخت مضامین	-تطبیق دادن کدها با قالب مضامین -استخراج مضامین از بخش‌های کد گذاشته متن
تشریح و تفسیر متن	۴- ترسیم شبکه مضامین	-بررسی و کنترل همخوانی مضامین با کدهای مستخرج -مرتب کردن مضامین -انتخاب مضامین پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر -ترسیم نقشه‌های مضامین -اصلاح و تأیید شبکه‌های مضامین
	۵- تحلیل شبکه مضامین	-توصیف و نام‌گذاری مضامین -توصیف و توضیح شبکه مضامین
ترکیب و ادغام متن	۶- تدوین گزارش	-تلخیص شبکه مضامین و بیان مختصر و صریح آن -استخراج نمونه‌های جالب داده‌ها -مرتبط کردن نتایج تحلیل با سؤالات پژوهش -نوشتن گزارش علمی و تخصصی از تحلیل‌ها

برای قابلیت اعتماد و صحت داده‌ها و تحلیل آن‌ها از دو روش استفاده شده است. استفاده از تکنیک ممیزی و کنترل یا اعتباریابی از سوی اعضا، براین اساس، این پژوهش زیر نظر متخصصان روش تحقیق کیفی انجام شده است و این متخصصان در همه فرایند پژوهش، شامل مراحل کدگذاری، نظارت داشته‌اند. همچنین بعد از تجزیه و تحلیل و کشف تم‌های پژوهش، یافته‌های پژوهش در اختیار مشارکت‌کنندگان قرار داده شد و از آن‌ها خواسته شد تا نظر خود را درباره یافته‌های کلی و صحت تحلیل‌ها ارائه دهند و اینکه صحبت‌های خود را با داده‌های پیاده شده تطبیق دهند. محقق پیش از شروع مصاحبه، به‌طور کامل مشارکت‌کننده را قانع می‌کرد که نام وی همیشه مستعار خواهد ماند، اطلاعات وی به بیرون درز پیدا نخواهد کرد و خطر و آسیبی او را تهدید نخواهد کرد؛ درنتیجه، مشارکت آن‌ها در تحقیق، به‌صورت کاملاً آگاهانه و از روی رضایت و اختیار بوده است.

یافته‌های پژوهش

تحلیل داده‌ها و مصاحبه‌های انجام شده به روش تحلیل تماتیک منجر به کشف یک مضمون فراگیر، هفت مضمون سازمان‌دهنده و ۳۷ مضمون اولیه شد که نتایج آن در جدول ۳ آمده‌اند.

جدول ۳- مضمون فراگیر احصاء شده از تحلیل داده‌ها با عنوان "بازاندیشی و تردید در معنای سنتی ازدواج و برداشت سیال از آن" و زیرمضمون‌های سازمان‌دهنده و اولیه آن

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون اولیه
بازاندیشی و تردید در معنای سنتی ازدواج و برداشت سیال از آن	ازدواج رسمی و غیررسمی: دو مسیر و سرنوشت‌های متضاد	پذیرش اجتماعی ازدواج رسمی
		چالش‌های همانند ناپایداری قانونی، بی‌اعتباری اجتماعی، نگرانی از آینده در ازدواج غیررسمی
		پیامدهای حقوقی همانند عدم حمایت قانونی، نداشتن حقوق همسر، نبود تضمین، مشکلات ارث، عدم رسمیت رابطه در ازدواج غیررسمی
		رضایت از نوع ازدواج و پیوند با ترجیح شخصی، آسایش روانی، موفقیت در زندگی مشترک
	ازدواج: از قرارداد اجتماعی تا پیوند وجودی	ازدواج و حمایت قانونی و رسمی
		پیوند خانوادگی و اجتماعی و تسریع امر ازدواج
		مسئولیت‌پذیری ازدواج و سنگینی آن
		ضمانت قانونی در ازدواج و ساختار آن برای حل اختلاف
	آزادی و تعهد: دو روی یک سکه؟	ازدواج رسمی و پذیرش محدودیت‌های آن همانند تعهد طولانی‌مدت و کاهش آزادی فردی
		تعهد در ازدواج رسمی و دو طرفه بودن آن
		تعهد و پذیرش برخی از محدودیت‌های فردی
		الزام در تعادل بین تعهد و آزادی
	ازدواج و خوشبختی: اسطوره‌ای سنتی یا واقعیتی مدرن؟	فشارهای اجتماعی در انتخاب نوع ازدواج
		ازدواج غیررسمی و آزادی و سست بنیان بودن آن
		ارتباط میان عشق و خوشبختی
		اهمیت رضایت و آرامش در زندگی مشترک
	عشق: نیروی پیشران یا توهمی گذرا؟	نقش عوامل بیرونی بر احساس خوشبختی
		خوشبختی لحظه‌ای در مقابل خوشبختی پایدار
		خوشبختی به‌عنوان یک مفهوم نسبی
		ازدواج موفق بر پایه عشق دوطرفه
	شرایط اقتصادی و پیوند ناگسستنی در تصمیم‌گیری برای ازدواج	عشق و دوام ازدواج
		عشق احساسی در برابر عشق منطقی
		نقش شناخت در عشق و پایداری آن
		عشق و ترمیم عاطفی و حل مشکلات زناشویی
	اعتماد: ستون نامرئی یا سست‌بنیاد؟	تفاوت عشق واقعی با هیجان زودگذر
		نقش درک متقابل در دوام رابطه
		مشکلات مالی به‌عنوان مانع ازدواج رسمی
		نقش ثبات اقتصادی بر ازدواج موفق
		حمایت مالی و تسریع ازدواج رسمی
		فویبای از هزینه‌های ازدواج و عدم تصمیم‌گیری
		نقش استقلال مالی در ازدواج‌های مدرن و انتخاب آگاهانه
		چالش‌های مالی و ترجیح روابط غیررسمی
		اعتماد به‌عنوان پایه اصلی ازدواج
		خیانت به‌عنوان عامل فروپاشی رابطه
		نگرانی از بی‌وفایی در روابط غیررسمی
		نقش شفافیت در افزایش اعتماد
		تعریف رابطه عاطفی پنهان، نگاه‌های معنادار، عدم اطلاع شریک، ارتباط مخفیانه به‌عنوان مرزهای خیانت در روابط عاطفی

۱) ازدواج رسمی و غیررسمی: دو مسیر و سرنوشت‌های متضاد

ازدواج رسمی و غیررسمی دو مسیر متفاوتی هستند که جوانان برای تشکیل زندگی مشترک انتخاب می‌کنند و مشارکت‌کنندگان نسبت به تبعات مثبت و منفی آنها دیدگاه‌های متفاوتی دارند. درحالی‌که ازدواج رسمی به‌عنوان یک انتخاب مورد پذیرش اجتماع مطرح می‌شود و برای برخی دیگر تبعات مثبت همانند تعهد، خوشبختی، احساس امنیت و... در زندگی به همراه دارد، برخی جوانان ازدواج غیررسمی را راهی برای فرار از تعهدات سنتی و دستیابی به آزادی بیشتر می‌دانند. یکی از مشارکت‌کنندگان به این صورت دیدگاه خود را شرح می‌دهد:

«من ازدواج رسمی را ترجیح می‌دهم چون در جامعه ما روابط بدون ازدواج رسمی، همیشه با مشکلات اجتماعی و خانوادگی مواجه می‌شود» (مشارکت‌کننده ۳).

مشارکت‌کننده دیگری به موضوع احساس آرامش در ازدواج رسمی اشاره می‌کند و معتقد هست که نیل به آرامش در این روابط از اهمیت بسیار مهمی برخوردار می‌باشد. این مشارکت‌کننده نظر خود را به این صورت شرح می‌دهد:

«به نظر من ازدواج به‌صورت رسمی و قانونی با یک فرد باعث می‌شود که ما آرامشی داشته باشیم و دلگرم به زندگی باشیم و تلاش کنیم برای زندگی مان و می‌تواند باعث موفقیت طرفین ازدواج باشد» (مشارکت‌کننده ۱۱).

مشارکت‌کننده دیگری نیز اعتقاد دارد که ازدواج به‌صورت رسمی را ترجیح می‌دهد و پیش‌شرط آن رسیدن به درک متقابل و داشتن عشق به هم می‌باشد. این مشارکت‌کننده به این صورت دیدگاه خود را بیان می‌کند:

«قطعاً ازدواج رسمی و قانونی را ترجیح می‌دهم اما با شرایط و ویژه‌ای‌هایی که گفته شد. اینکه به درک متقابل از یک‌دیگر رسیده باشند و نسبت به هم عشق داشته باشند» (مشارکت‌کننده ۲۰).

مشارکت‌کننده دیگری به مشکلات روابط بدون ازدواج رسمی اشاره می‌کند و معتقد هست که علی‌رغم جذاب بودن آن، فرجام آن می‌تواند با مشکلات عدیده‌ای همراه باشد. این مشارکت‌کننده نظر خود را به این صورت شرح می‌دهد:

«ازدواج غیررسمی برای بعضی‌ها ممکن است جذاب باشد، اما در نهایت، حمایت قانونی ندارد و در صورت بروز مشکل، یکی از طرفین ممکن است آسیب ببیند» (مشارکت‌کننده ۱۲).

مشارکت‌کننده دیگری به اطمینان نبودن از میزان خوشبختی در روابط‌های بدون ازدواج رسمی اشاره می‌کند و به این صورت نظر خود را شرح می‌دهد:

«میزان خوشبختی در روابط سیال ۵۰ به ۵۰ است، چرا که شخص همیشه با این ترس مواجه است که هر آن ممکن است عشق خود را با کوچکترین مسئله‌ای که پیش می‌آید از دست بدهد و این باعث می‌شود که رابطه خود را کم بکند» (مشارکت‌کننده ۸).

مشارکت‌کننده دیگری برعکس دیدگاه سایر مشارکت‌کنندگان اعتقاد دارد که عشق سیال می‌تواند تبعات مثبتی به همراه داشته باشد. این مشارکت‌کننده دیدگاه خود را به این صورت بیان می‌کند:

«از نظر من عشق سیال نیز می‌تواند تبعات مثبتی به همراه داشته باشد که از جمله می‌توان به احساسات عمیق عاطفی، تجربه لحظات شادی و خوشایند، حمایت از یکدیگر در مواقع دشواری، ایجاد ارتباطات عمیق و معنادار اشاره کرد» (مشارکت‌کننده ۱۳).

(۲) ازدواج: از قرارداد اجتماعی تا پیوند وجودی

ازدواج برای بسیاری از مشارکت‌کنندگان، چیزی فراتر از یک پیوند شخصی است. این مفهوم به عنوان یک قرارداد اجتماعی تلقی می‌شود که فرد را از سطح فردی به سطحی گسترده‌تر در جامعه متصل می‌کند. از یک سو، این قرارداد، تعهد، مسئولیت‌پذیری و حمایت قانونی را به همراه دارد؛ از سوی دیگر، می‌تواند محدودیت‌هایی در تصمیم‌گیری‌های فردی ایجاد کند. یکی از مشارکت‌کنندگان دیدگاه خود را در این رابطه به این صورت شرح می‌دهد:

«ازدواج رسمی یعنی اینکه دیگر سرنوشت تو فقط در دستان خودت نیست. این یک تعهد اجتماعی است که همه از آن مطلع هستند. این که در صورت مشکل بتوانی قانونی پیگیری کنی، یک امتیاز مهم است» (مشارکت‌کننده ۱۲).

مشارکت‌کننده دیگری نیز اعتقاد دارد که ازدواج یک توافقنامه است که تکالیفی با خودش به همراه دارد. این مشارکت‌کننده نظر خود را به این صورت شرح می‌دهد:

«ازدواج مثل امضای یک توافق‌نامه است که تو را به حقوق و تکالیفی متعهد می‌کند. این خیلی خوب است، اما آزادی را هم کمتر می‌کند» (مشارکت‌کننده ۱۶).

مشارکت‌کننده دیگری به موضوع شریک زندگی بودن از نظر قانونی اشاره می‌کند و نظر خود را به این صورت شرح می‌دهد:

«زندگی با عقد رسمی و دائمی را انتخاب می‌کنم، زیرا اینطور، به طور قانونی ما شریک زندگی یکدیگر می‌شویم و احساس تعهد بیشتری احساس می‌شود» (مشارکت‌کننده ۱).

مشارکت‌کننده دیگری به نقص این روابط و برخورد قانونی با آن اشاره می‌کند و معتقد هست که:

«ازدواج به صورت رسمی و قانونی تبعات مثبتی برای افراد دارد و شامل تعهد دو نفر نسبت به هم می‌شود و دو نفر طبق قانون از حق و حقوق ازدواج بهره‌مند می‌شوند و کسی از دو نفر نمی‌تواند آن را نقض کند و در صورت نقض، طرف مقابل می‌تواند از طرق قانون برخورد کند» (مشارکت‌کننده ۲۰).

مشارکت‌کننده دیگری اعتقاد دارد که تعهد رسمی در ازدواج نشان‌دهنده پایداری صد در صد در رابطه نیست و آنچه در این روابط از اهمیت زیادی برخوردار هست برخورداری از حقوق قانونی می‌باشد. این مشارکت‌کننده دیدگاه خود را به این صورت بیان می‌کند:

«تعهد رسمی در ازدواج نشان‌دهنده پایداری صددرصد در رابطه نیست ولی تا میزان زیادی از حقوق قانونی برخوردار است که از خیانت و ارتباط یکی از طرفین با نفر سوم جلوگیری می‌کند» (مشارکت‌کننده ۱۱).

یکی از مشارکت‌کنندگان به موضوع عدم وجود حمایت قانونی در ازدواج غیررسمی اشاره می‌کند و معتقد هست که علی‌رغم تعهد در این رابطه‌ها، به علت عدم حمایت قانونی در آن، نوعی ظلم به جنس زن می‌باشد. این مشارکت‌کننده دیدگاه خود را به این صورت شرح می‌دهد:

«در ازدواج غیررسمی هم می‌توان متعهد بود، ولی بدون حمایت قانون و در صورت هر گونه ناحقی دیدن از طرف مقابل در زندگی، هیچ پشتوانه و تضمینی در رابطه برخوردار نیست و اینگونه ازدواج را آزادی همه جانبه فرد می‌دانم و ظلم به جنس زن» (مشارکت‌کننده ۸).

۳) آزادی و تعهد: دو روی یک سکه؟

برای بسیاری از جوانان، ازدواج رسمی به معنی تعهد و مسئولیت است، اما در مقابل، می‌تواند آزادی‌های فردی را نیز تحت تأثیر قرار دهد، برخی از مشارکت‌کنندگان اعتقاد دارند که دستیابی به آزادی با محدودیت‌های مواجهه هست و برای کسب آزادی نیاز هست که بسیاری از مسئولیت‌ها را تقبل کنند. برخی ازدواج را عاملی برای رشد و بلوغ فردی می‌دانند، درحالی‌که برخی دیگر نگران از دست دادن استقلال و محدود شدن آزادی‌های شخصی هستند که تعهد در ازدواج به همراه خود دارد. یکی از مشارکت‌کنندگان در این زمینه، دیدگاه خود را به این صورت بیان می‌کند:

«ازدواج رسمی یعنی اینکه دیگر نمی‌توانی بدون در نظر گرفتن طرف مقابل، تصمیم بگیری. حتی کوچک‌ترین کارهای روزمره هم به نوعی باید با او هماهنگ شود» (مشارکت‌کننده ۲۰).

مشارکت‌کننده دیگری نیز به تعادل بین آزادی و تعهد اشاره می‌کند و ازدواج بدون آزادی را مثرثمر نمی‌داند. این مشارکت‌کننده دیدگاه خود را به این صورت شرح می‌دهد:

«برای من، مهم این است که در یک رابطه، آزادی و تعهد در تعادل باشند. اگر ازدواج تعهد محض باشد و فرد در آن احساس خفگی کند، دیر یا زود از هم می‌پاشد» (مشارکت‌کننده ۱۳).

یکی از مشارکت‌کنندگان به تبعات منفی ازدواج رسمی اشاره می‌کند و به موضوع محدودیت‌های آزادی‌های شخصی در ازدواج رسمی اشاره می‌کند. این مشارکت‌کننده به این صورت دیدگاه خود را بیان می‌کند:

«به نظر من ازدواج رسمی تبعات منفی همانند احتمال وقوع اختلاف و ناسازگاری‌ها، احتمال وقوع تنش و نزاعات فردی یا خانوادگی، افزایش احساس مسئولیت‌های مالی و اجتماعی، محدودیت در آزادی‌های شخصی به علت وجود تعهدات قانونی به همراه داشته باشد» (مشارکت‌کننده ۹).

مشارکت‌کننده دیگری علی‌رغم اینکه اعتقاد دارد که در ازدواج رسمی تبعات مثبت آن قابل‌مقایسه با تبعات منفی نیستند، اما به موضوع حس آزادی کمتر در این روابط اشاره می‌کند. این مشارکت‌کننده نظر خود را به این صورت بیان می‌کند:

«به نظر من ازدواج رسمی بیشتر تبعات مثبت دارد تا تبعات منفی. هر فردی نیاز به یک همدم و پشتیبان دارد که در سختی‌ها کنار او باشد و ازدواج رسمی و قانونی همیشه و تا ابد است و تعهد بیشتری احساس می‌شود، اما از طرفی هم

می‌توان گفت که حس سلطه‌گرایانه بیشتری احساس می‌شود که این یکی از تبعات منفی آن است و حس آزادی کمتری احساس می‌شود» (مشارکت‌کننده ۱۸).

مشارکت‌کننده دیگری به موضوع آزادی اشاره می‌کند که در رابطه‌های بدون ازدواج وجود دارد، اما تعهدی در این ارتباطات وجود ندارد، به همین خاطر امکان ادامه این رابطه‌ها وجود ندارد. این مشارکت‌کننده دیدگاه خود را به این صورت شرح می‌دهد:

«عشق سیال، عشق بدون پایداری و هیچ‌گونه تعهد به شخص مقابل است و از نظر من همین عدم تعهد سبب زیر سؤال رفتن کل رابطه می‌شود و امکان ادامه دادن آن وجود ندارد» (مشارکت‌کننده ۱۶).

۴) ازدواج و خوشبختی: اسطوره‌ای سنتی یا واقعیتی مدرن؟

برای برخی جوانان، ازدواج یک مسیر قطعی به سمت خوشبختی نیست، بلکه تنها یکی از راه‌های دستیابی به آن است. برخی از مشارکت‌کنندگان بر این باورند که خوشبختی درونی است و ازدواج فقط می‌تواند مکمل آن باشد، نه عامل تعیین‌کننده آن. مشارکت‌کنندگان اعتقاد دارند که خوشبختی فقط با ازدواج و عشق تضمین نمی‌شود. یکی از مشارکت‌کنندگان دیدگاه خود را به این صورت بیان می‌کند:

«میزان خوشبختی را عشق و یا ازدواج رسمی تضمین نمی‌کند، میزان خوشبختی بسته به توقعات دو طرف است» (مشارکت‌کننده ۵).

یکی از مشارکت‌کنندگان پیش‌شرط‌های اصلی خوشبختی را عشق و تعهد می‌داند و در این زمینه دیدگاه خود را به این صورت شرح می‌دهد:

«ازدواج اگر با عشق و تعهد باشد، قطعاً به خوشبختی کمک می‌کند، اما اگر صرفاً یک تصمیم احساسی باشد، ممکن است نتیجه برعکس بدهد» (مشارکت‌کننده ۱۰).

مشارکت‌کننده دیگری اعتقاد دارد که هیچ ضمانتی برای خوشبختی وجود ندارد و افراد به مرور زمان تغییر می‌کنند. این مشارکت‌کننده نظر خود را به این صورت بیان می‌کند:

«هیچ تضمینی برای خوشبختی وجود ندارد چون ممکن است آدم‌ها در طول زمان تغییر کنند و بودن با یک نفر بدون رسمی شدن یعنی یک رابطه‌ای در خطر بودن و هر لحظه امکان تمام شدن آن وجود دارد» (مشارکت‌کننده ۱).

مشارکت‌کننده دیگری اعتقاد دارد که عشق به تنهایی برای خوشبختی کافی نیست. این مشارکت‌کننده به این صورت دیدگاه خود را بیان می‌کند:

«اگر ازدواج به صورت رسمی به همراه میل و علاقه باشد تا حدودی خوشبختی را می‌توان پیش‌بینی کرد، اما خوشبختی زندگی از نظر من فقط عشق نیست، بلکه برآورده کردن نیازها و مسئولیت‌پذیری از همه مهم‌تر مرد زندگی بودن است» (مشارکت‌کننده ۱۵).

مشارکت‌کننده دیگری به موضوع اعتماد و خیانت و نقش آن در خوشبختی اشاره می‌کند. این مشارکت‌کننده دیدگاه خود را به این صورت بیان می‌کند:

«در ازدواج رسمی دیگر ترس از دست دادن وجود ندارد، زمانی که در ازدواج بحث اعتماد و خیانت هم گفته شده باشد و هر دو با آن کنار آمده باشند و اعتماد کامل نسبت به هم داشته باشند و هر دو از خیانت نسبت به هم دوری کنند، این خوشبختی به ۱۰۰ می‌رسد» (مشارکت‌کننده ۱۸).

یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان معتقد هست که دوست داشتن برای خوشبختی از اهمیت بسیار زیادی برخوردار می‌باشد و اگر از ازدواج بدون عقد رسمی نیز دو نفر همدیگر را دوست داشته باشند به خوشبختی منجر می‌شود. این مشارکت‌کننده نظر خود را به این صورت بیان می‌کند:

«ازدواج بدون عقد رسمی نیز می‌تواند خوشبختی به همراه داشته باشد و اگر دو طرف همدیگر را دوست داشته باشند» (مشارکت‌کننده ۱۳).

۵) عشق: نیروی پیشران یا توهمی گذرا؟

نقش عشق در ازدواج به عنوان یک نیروی بنیادین، در ذهن جوانان محل مناقشه است. برخی عشق را نیروی پیشران ازدواج و تداوم آن می‌دانند، درحالی‌که برخی دیگر آن را امری ناپایدار و احساسی زودگذر تلقی می‌کنند که اگر بدون پایه‌های منطقی باشد، در طول زمان از بین می‌رود. یکی از مشارکت‌کنندگان دیدگاه خود را به این صورت بیان می‌کند:

«اگر ازدواج بدون عشق باشد، مثل این است که دو غریبه زیر یک سقف زندگی می‌کنند. عشق است که باعث می‌شود مشکلات را تحمل کنیم» (مشارکت‌کننده ۲).

یکی از مشارکت‌کنندگان به وجود عشق در سال‌های اولیه زندگی اشاره می‌کند که نتیجه آن در آینده مشخص می‌شود. این مشارکت‌کننده نظر خود را به این صورت بیان می‌کند:

«من فکر می‌کنم که عشق در سال‌های اول ازدواج می‌تواند آدم را کور کند. بعد از چند سال، تازه متوجه می‌شوی که تصمیمی که گرفتی چقدر منطقی بوده است یا نه» (مشارکت‌کننده ۱۶).

یکی از مشارکت‌کنندگان وجود موافقت دو طرف و عشق دو طرفه را عامل اصلی خوشبختی می‌داند. این مشارکت‌کننده به این صورت نظر خود را شرح می‌دهد:

«اگر این ازدواج با موافقت دو طرف و عشق دو طرفه باشد، ۹۰ درصد موفقیت آمیز و خوشبختانه است؛ چرا که وقتی ازدواج با عشق دو طرفه باشد، اگر هم مشکلی پیش بیاید، با توجه به عشقی که نسبت به هم دارند، همدیگر را درک می‌کنند و زودتر مشکل را برطرف می‌سازند» (مشارکت‌کننده ۱۶).

یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان به عشق و درک متقابل به عنوان پیش شرط اصلی ازدواج دائمی اشاره می‌کند و دیدگاه خود را به این صورت بیان می‌کند:

«از نظر من ازدواج دائمی با یک شخص؛ شرط اولش باید این باشد که هر دو طرف به بلوغ سنی، جنسی و عقلی رسیده باشند و نسبت به یکدیگر درک متقابل و عشق دو طرفه داشته باشند و در این صورت است که ازدواج می‌تواند دائمی و پایدار باشد» (مشارکت‌کننده ۵).

یکی از مشارکت‌کنندگان اعتقاد دارد که ازدواج و عشق به تنهایی نمی‌توانند عامل خوشبختی باشند. این مشارکت‌کننده به این صورت دیدگاه خود را شرح می‌دهد:

«هیچ شکی نیست که ازدواج رسمی و روابط عاطفی قوی می‌تواند به زندگی افراد خوشبختی بیاورد؛ اما خود ازدواج و عشق تنها یک عامل مهم برای خوشبختی نیستند» (مشارکت‌کننده ۴).

مشارکت‌کننده دیگری معتقد هست که عشق و عاشقانه‌های رؤیایی می‌تواند عاملی برای جدایی باشد. این مشارکت‌کننده به این صورت دیدگاه خود را بیان می‌کند:

«عشق و عاشقانه‌های رؤیایی چشم انسان را روی اکثر واقعیت‌ها می‌بندد و فرد توان تصمیم‌گیری منطقی را از دست می‌دهد؛ و اگر به ازدواج رسمی ختم شود فرد پس از گذشت چند سال از زندگی مشترک تازه چشم‌هایش به روی واقعیت گشوده می‌شود و احتمال جدایی در این ازدواج‌ها بیشتر است» (مشارکت‌کننده ۶).

مشارکت‌کننده دیگری دیدگاه خود را به این صورت شرح می‌دهد:

«عشق تنها به قول معروف شکم انسان را سیر نمی‌کند و زندگی را نمی‌سازد» (مشارکت‌کننده ۱۹).

۶) شرایط اقتصادی و پیوند ناگسستنی در تصمیم‌گیری برای ازدواج

مسائل اقتصادی به عنوان یکی از موانع یا عوامل تأثیرگذار در تصمیم‌گیری برای ازدواج، در ذهن جوانان جایگاه ویژه‌ای دارد. بسیاری از آن‌ها ازدواج رسمی را وابسته به ثبات مالی و توانایی تأمین نیازهای اقتصادی می‌دانند و اعتقاد دارند که یکی از عواملی که نقش زیادی در عدم ازدواج می‌تواند داشته باشد، مسائل اقتصادی و تنگناهای اقتصادی و مالی می‌باشد. یکی از مشارکت‌کنندگان اعتقاد دارد که:

«اگر وضعیت مالی خوبی نداشته باشی، حتی اگر عاشق هم باشید، بعد از ازدواج مشکلات شروع می‌شود. عشق به تنهایی کافی نیست» (مشارکت‌کننده ۳).

یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان به تعویق ازدواج به علت مشکلات مالی و اقتصادی اشاره می‌کند و دیدگاه خود را به این صورت شرح می‌دهد:

«خیلی از زوج‌ها به خاطر مشکلات اقتصادی ازدواج را عقب می‌اندازند، چون نمی‌توانند از پس هزینه‌های زندگی بربیایند» (مشارکت‌کننده ۱۴).

مشارکت‌کننده دیگری به این موضوع اشاره می‌کند که دلیل اینکه بسیاری ازدواج رسمی نکرده‌اند مشکلات اقتصادی می‌باشد. این مشارکت‌کننده به این صورت نظر خود را بیان می‌کند:

«شاید دلیل اینکه ازدواج رسمی نکرده‌اند مشکلات اقتصادی یا خانوادگی باشد و اگر دو طرف خوشحال باشند خوشبخت هستند» (مشارکت‌کننده ۱۷).

یکی از مشارکت‌کنندگان به موضوع نقش استقلال مالی در ازدواج‌های مدرن و انتخاب آگاهانه اشاره می‌کند و معتقد هست که:

«به نظر من در وضعیت فعلی استقلال مالی نقش بسیار مهمی دارد و کسانی که وضع اقتصادی خوبی دارند، در انتخاب خود دقت بیشتری خرج می‌دهند و انتخاب آنها بهتر است و زندگی موفق‌تری می‌توانند داشته باشند» (مشارکت‌کننده ۷).

۷) اعتماد: ستون نامرئی یا سست‌بنیاد؟

اعتماد به عنوان یکی از مهم‌ترین ارکان روابط عاطفی، در ذهن جوانان جایگاه خاصی دارد. بسیاری از مشارکت‌کنندگان بر این باورند که بدون اعتماد، ازدواج یا هر نوع رابطه‌ای نمی‌تواند پایدار باشد. در عین حال، نگرانی از خیانت و سوءاستفاده از اعتماد، از دغدغه‌های جدی آن‌هاست. یکی از مشارکت‌کنندگان اعتقاد دارد که:

«اعتماد در زندگی مشترک به معنای اطمینان و اعتقاد به صداقت و وفاداری به یکدیگر است. اعتماد به این معناست که شما به این باور هستید که شریک زندگی شما در همه امور صادق و صادقانه عمل می‌کند و به وفای تعهدان خود در رابطه با شما می‌ایستد» (مشارکت‌کننده ۸).

مشارکت‌کننده دیگری اعتماد را به این صورت تعریف می‌کند:

«اعتماد یعنی بدانی که حتی وقتی شریک زندگی‌ت پیش‌پشت نیست، باز هم همه چیز بین شما همان‌طور است که باید باشد» (مشارکت‌کننده ۹).

مشارکت‌کننده دیگری معتقد است که اعتماد در زندگی یک اصل مهم می‌باشد و پایه‌ای برای رشد در زندگی می‌باشد. این مشارکت‌کننده دیدگاه خود را به این صورت بیان می‌کند:

«اعتماد در زندگی مشترک پایه‌ای است که می‌تواند باعث رشد زندگی شود و همچنین در زندگی‌ای که اعتماد وجود داشته باشد، حتی در سخت‌ترین شرایط قرار بگیرد بازهم پایدار و ماندگار باقی می‌ماند؛ بنابراین اعتماد در زندگی یک اصل مهم است» (مشارکت‌کننده ۷).

مشارکت‌کننده دیگری به خیانت که متضاد اعتماد می‌باشد اشاره می‌کند و آن را به این صورت تعریف می‌کند:

«خیانت فقط این نیست که با شخص دیگری رابطه داشته باشی. اگر در جمعی رفتارهایی انجام بدهی که در حضور همسرت نمی‌کردی، این هم خیانت است» (مشارکت‌کننده ۱).

بحث و نتیجه‌گیری

درک مشارکت‌کنندگان از ازدواج دیگر محدود به تعاریف سنتی آن نیست؛ بلکه امروزه شاهد یک بازاندیشی عمیق در معنای ازدواج و تردید در ارزش‌های پیشین آن هستیم. در گذشته، ازدواج بیشتر به‌عنوان یک تعهد دائمی، یک ضرورت اجتماعی و راهی برای تضمین آینده افراد تلقی می‌شد؛ اما اکنون بسیاری از جوانان آن را نه‌تنها یک انتخاب شخصی، بلکه بستری برای مذاکره و تعیین مجدد نقش‌ها، ارزش‌ها و تعهدات می‌بینند. این تغییر نگرش موجب شده است که ازدواج از یک قرارداد غیرقابل تغییر به یک رابطه انعطاف‌پذیرتر تبدیل شود که در آن فردگرایی، استقلال، عشق و تجربه شخصی جایگاه پررنگ‌تری پیدا کرده‌اند. نتایج پژوهش در مورد تغییر درک مشارکت‌کنندگان و تغییرات نسبت به آن با مطالعات عباسی و رضاپور (۱۴۰۴)، شیرعلی زاده، حقیقتیان و محمدی (۱۴۰۱)، ذکایی (۱۴۰۱)، صادقی و رضایی (۱۳۹۸) همخوانی دارد و در این پژوهش‌ها نیز به این نتیجه دست پیدا کردند که در ارزش‌های جوانان تغییرات محسوسی صورت گرفته است. جوانان امروزی به دنبال حفظ آزادی‌های فردی خود هستند و برخی از آنان ازدواج غیررسمی را به‌عنوان راهی برای فرار از تعهدات سنتی و الزامات حقوقی در نظر می‌گیرند. درعین‌حال، ازدواج رسمی همچنان جایگاه خود را حفظ کرده است، اما بیشتر در قالب یک انتخاب مشروط و نه یک ضرورت اجتماعی. جوانان امروزی بیش از پیش تمایل دارند تا ازدواج را نه بر اساس انتظارات اجتماعی، بلکه بر مبنای خواسته‌های فردی و تجربیات منحصر به فرد خود بازتعریف کنند و با این وجود اکثر آنها ازدواج رسمی و دائمی را ترجیح می‌دهند و اعتقاد دارند زندگی مشترک بدون ازدواج رسمی مخاطره‌آمیز می‌باشد و ناپایداری و حس ناامنی را اصلی‌ترین پیامدهای زندگی مشترک بدون ازدواج رسمی می‌دانند.

یکی از اصلی‌ترین دلایل این تغییر، بازتعریف نقش عشق و تعهد در ازدواج است. اگر در گذشته عشق به‌عنوان نتیجه ازدواج تلقی می‌شد، امروزه بسیاری از جوانان آن را پیش‌شرط ازدواج می‌دانند. این نگاه جدید باعث شده که افراد برای انتخاب شریک زندگی، معیارهایی چون تفاهم فکری، علاقه عاطفی و همخوانی سبک زندگی را بیش از پیش در نظر بگیرند. همچنین، برخی از مشارکت‌کنندگان در مصاحبه‌ها اشاره کرده‌اند که عشق احساسی ناپایدار است و نمی‌تواند تنها پایه ازدواج باشد، درحالی‌که دیگران بر این باورند که بدون عشق، ازدواج صرفاً به یک قرارداد اجتماعی خشک تبدیل خواهد شد. برخلاف سنت‌های گذشته که ازدواج را پیوندی ناگسستنی می‌دانستند، اکنون بسیاری معتقدند که ازدواج باید بر اساس تداوم عشق و تفاهم دوطرفه حفظ شود. این نگاه جدید، ازدواج را از یک تعهد اجباری به یک رابطه باز و مبتنی بر انتخاب و مذاکره تبدیل کرده است. علاوه بر این، مقوله اعتماد و خیانت نیز در این بازاندیشی نقش مهمی ایفا می‌کند. بسیاری از جوانان نگران پدیده خیانت و فقدان تضمین برای وفاداری در ازدواج هستند. این نگرانی‌ها موجب شده که برخی از آنان به جای تکیه بر پیوندهای حقوقی، به دنبال روابطی باشند که در آن شفافیت و اعتماد نقش اساسی‌تری ایفا کند. بر این اساس برخی از جوانان به دلیل ترس از خیانت و عدم تضمین برای پایداری شریک زندگی، ازدواج رسمی را انتخاب نمی‌کنند و ترجیح می‌دهند در روابط انعطاف‌پذیرتر قرار بگیرند.

یکی از ابعاد مهم این بازتعریف، تعادل میان آزادی فردی و تعهد در ازدواج است. در گذشته، ازدواج به معنای پذیرش نقش‌های سنتی و از خودگذشتگی برای حفظ بنیان خانواده بود، اما در برداشت جدید، افراد به دنبال حفظ هویت فردی خود در کنار تعهد به شریک زندگی هستند. بسیاری از جوانان معتقدند که ازدواج نباید به محدودیت‌های غیرضروری منجر شود و هر دو طرف باید بتوانند استقلال شخصی خود را حفظ کنند. این نگرش جدید باعث شده که بسیاری از افراد ازدواج را نه به‌عنوان یک چارچوب الزام‌آور، بلکه به‌عنوان توافقی دوطرفه برای ایجاد تعادل بین تعهد و آزادی ببینند. همچنین، برداشت جدید از خوشبختی در ازدواج، آن را از یک مسیر قطعی و سنتی به

یک مفهوم انعطاف‌پذیر و فردی تبدیل کرده است. بسیاری از جوانان معتقدند که خوشبختی وابسته به ازدواج نیست و هر فرد می‌تواند به روش‌های مختلف به احساس رضایت و آرامش برسد. برخلاف نگاه‌های سنتی که خوشبختی را در ازدواج و تشکیل خانواده می‌دانستند، امروزه افراد به دنبال تعریف شخصی‌تری از خوشبختی هستند که می‌تواند شامل ازدواج، رابطه عاطفی بدون ازدواج رسمی، یا حتی زندگی مستقل باشد.

در کنار این تحولات، عامل اقتصاد نیز به‌عنوان یکی از مهم‌ترین دلایل تردید در ازدواج سنتی مطرح شده است. هزینه‌های بالای ازدواج، مشکلات معیشتی و وابستگی اقتصادی به خانواده، موجب شده که جوانان تصمیم‌گیری درباره ازدواج را به تعویق بیندازند. بسیاری از افراد ازدواج را امری لوکس تلقی می‌کنند که نیازمند ثبات مالی است، درحالی‌که برخی دیگر آن را ابزاری برای کسب امنیت اقتصادی می‌دانند. این نگرش‌های متضاد به پیچیدگی‌های بیشتری در فرآیند تصمیم‌گیری درباره ازدواج دامن زده است. در نهایت، تغییرات فرهنگی و اجتماعی نیز بر این روند تأثیر گذاشته‌اند؛ به‌گونه‌ای که بسیاری از جوانان اکنون ازدواج را نه یک سرنوشت حتمی، بلکه گزینه‌ای قابل‌مذاکره می‌دانند که باید متناسب با سبک زندگی و باورهای فردی‌شان تعریف شود.

برساخت جدید ازدواج به شدت تحت تأثیر شرایط اقتصادی نیز قرار دارد. اگر در گذشته ازدواج یک ضرورت فرهنگی و اجتماعی بود که حتی در شرایط سخت اقتصادی نیز رخ می‌داد، امروزه بسیاری از جوانان ازدواج را به دلیل مشکلات مالی به تعویق می‌اندازند. استقلال مالی به یکی از پیش‌شرط‌های اصلی ازدواج تبدیل شده است و برخی حتی ازدواج را نوعی تعهد اقتصادی می‌دانند که بدون پشتوانه مالی قابل‌تحقق نیست. در چنین شرایطی، برخی از جوانان ازدواج غیررسمی را به‌عنوان راهی برای تجربه یک رابطه عاطفی بدون درگیری در مسائل مالی انتخاب می‌کنند. این تغییر نگرش، نقش اقتصاد را از یک عامل جانبی به یک عنصر اساسی در تصمیم‌گیری درباره ازدواج تبدیل کرده است.

یافته‌های این پژوهش با دیدگاه اینگلهارت (۱۹۸۵) در مورد دگرگونی ارزشی و گذار از ارزش‌های مادی به فرامادی همخوانی دارد. اینگلهارت معتقد است که در جوامعی که سطح رفاه اقتصادی و امنیت وجودی افزایش می‌یابد، ارزش‌های سنتی مرتبط با بقا جای خود را به ارزش‌های جدیدی همچون خودابرازی، فردگرایی و انتخاب آگاهانه می‌دهند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که دختران دانشگاه هرمزگان ازدواج را نه به‌عنوان یک الزام اجتماعی، بلکه به‌مثابه یک انتخاب فردی و انعطاف‌پذیر تلقی می‌کنند. درحالی‌که نسل‌های گذشته ازدواج را ضروری برای هویت اجتماعی و بقای اقتصادی می‌دانستند، نسل جدید بر اساس معیارهایی مانند عشق، درک متقابل و رضایت شخصی تصمیم به ازدواج می‌گیرد. این تغییر نگرش مشارکت‌کنندگان دقیقاً با فرضیه کمیابی اینگلهارت سازگار است، زیرا در دوره‌های افزایش رفاه، ارزش‌های فرامادی جایگزین ارزش‌های سنتی و مادی می‌شوند و افراد بیشتر بر نیازهای خودابرازی و معناداری روابط تأکید می‌کنند.

از سوی دیگر، دیدگاه گیدنز (۱۳۹۶) درباره جهانی‌شدن و بازاندیشی در روابط اجتماعی نیز با نتایج این پژوهش همخوانی دارد. گیدنز معتقد است که در دنیای مدرن، افراد به‌طور مداوم در حال ارزیابی و بازتعریف روابط خود هستند و ازدواج نیز از این قاعده مستثنی نیست. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که در بین دختران دانشجوی دانشگاه هرمزگان ازدواج از یک نهاد ثابت و الزام‌آور به یک رابطه مبتنی بر مذاکره و بازنگری دائمی تبدیل شده است. جوانان امروزی به جای پذیرش نقش‌های از پیش تعیین‌شده، به دنبال حفظ هویت فردی خود در کنار تعهد به شریک زندگی هستند. این تغییر، همان چیزی است که گیدنز آن را به‌عنوان «عشق سیال» توصیف می‌کند؛ مفهومی که در آن روابط بر پایه تعامل، تفاهم و انعطاف‌پذیری شکل می‌گیرند و در صورت فقدان این عناصر، ممکن است پایان یابند.

با توجه به یافته‌های این پژوهش که نشان‌دهنده تغییرات معنایی در نگرش جوانان به ازدواج است، پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران به جای رویکردهای دستوری، برنامه‌هایی مبتنی بر گفتگو و انعطاف‌پذیری طراحی کنند. ایجاد مراکز مشاوره مشارکتی با محوریت نیازهای واقعی جوانان (مانند کارگاه‌های مذاکره روابط، مدیریت مالی مشترک و گفتگو درباره تعهدات)، بازنگری در قوانین خانواده برای افزایش انعطاف‌پذیری حقوقی و ارائه تسهیلات اقتصادی هدفمند (مانند مسکن و اشتغال جوانان) می‌تواند پلی بین ارزش‌های سنتی و مدرن ایجاد کند.

تشکر و قدردانی

نویسنده مقاله از نظرات اصلاحی و همچنین پیشنهادات ارزنده داوران مقاله و نیز تمامی مشارکت‌کنندگان در این پژوهش صمیمانه قدردانی می‌کند.

منابع

- آزادارمکی، تقی؛ و ملکی، امیر. (۱۳۸۶). تحلیل ارزش‌های سنتی و مدرن در سطوح خرد و کلان. مطالعات جامعه‌شناختی (دوره جدید)، ۳۰، ۹۷-۱۲۱.
https://jnoe.ut.ac.ir/article_18324.html
- امامی، عادل؛ عسکری‌ندوشن، عباس؛ ترکاشوند مرادآبادی، محمد؛ و ترابی، فاطمه. (۱۴۰۰). تأخیر ازدواج در ایران: تحلیل تفاوت‌های شهرستانی در الگوهای تجرد مردان و زنان ایرانی. مطالعات جمعیتی، ۱۷(۱)، ۳۵-۶۵.
https://jips.nipr.ac.ir/article_144524.html
- اینگلهارت، رونالد. (۱۳۹۵). تحول فرهنگی در جامعه پیشرفته صنعتی (مریم وتر، مترجم). نشر کویر.
- اینگله‌ه‌ارت، رونالد. (۱۳۷۷). نوسازی و پسانوسازی. (علی مرتضویان، مترجم). ارغنون، ۱۳، ۱-۳۳.
<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/22855>
- اینگله‌ه‌ارت، رونالد؛ و ولزل، کریس. (۱۴۰۰). نوسازی، تغییر فرهنگی و دموکراسی (یعقوب احمدی، مترجم). نشر کویر.
- ذکائی، محمدسعید. (۱۴۰۱). ارزش‌ها و سبک‌های زندگی جوانان ایرانی در نیم‌قرن اخیر: تداوم‌ها و گسست‌ها. فصلنامه علوم اجتماعی، ۲۹(۹۹)، ۴۷-۸۸.
<https://doi.org/10.22054/qjss.2024.75736.2692>
- رازقی، نادر؛ علیزاده، مهدی؛ و محمدی سنگ‌چشمه، سمیه. (۱۳۹۶). بررسی جامعه‌شناختی نگرش جوانان نسبت به ازدواج در فضای مجازی. جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۸(۱)، ۶۷-۸۶.
<https://doi.org/10.22108/jas.2017.21249>
- رفیع‌پور، فرامرز. (۱۳۹۶). توسعه و تضاد. شرکت سهامی انتشار.
- رفیع‌پور، فرامرز. (۱۳۹۷). آاتومی جامعه: مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی کاربردی. شرکت سهامی انتشار.

- شیرعلیزاده، حسن؛ حقیقتیان، منصور؛ و محمدی، اصغر. (۱۴۰۱). بررسی عوامل اجتماعی مرتبط با اولویت نظام‌های ارزشی جوانان. مورد مطالعه: جوانان ۱۵-۲۹ ساله شهر اردبیل. مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۲۱(۵۷)، ۳۲-۹.
<https://doi.org/10.22034/ssys.2022.1863.2320>
- شیری، حامد. (۱۴۰۱). مطالعه نسلی تغییرات ارزشی در ایران (تحلیل ثانویه داده‌های موج ۴ و ۷ پیمایش ارزش‌های جهانی). پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر، ۱۱(۲۰)، ۱۹۷-۲۲۴.
<https://doi.org/10.22084/csr.2022.24682.1996>
- صادقی، رسول؛ و رضایی، مریم. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر جهت‌گیری‌های ارزشی فرهنگی بر نوع نگرش به ازدواج جوانان در شهر تهران. مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۱۸(۴۵)، ۸۱-۱۰۵.
https://fasname.msy.gov.ir/article_328.html
- طالبان، محمدرضا؛ مبشری، محمد؛ و مهرآیین، مصطفی. (۱۳۸۹). بررسی روند دگرگونی ارزشی در ایران (۱۳۵۳-۱۳۸۸). جامعه‌شناسی تاریخی، ۲(۳)، ۶۳-۲۳.
<http://jhs.modares.ac.ir/article-25-8792-fa.html>
- طیبنیا، محمد صالح؛ کاروانی، راحله؛ و یراقی، سعیده. (۱۴۰۲). گونه‌شناسی کیفی نگرش به ازدواج در میان دانشجویان مجرد دانشگاه‌های اصفهان. جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۴(۲)، ۱۰۱-۱۲۲.
<https://doi.org/10.22108/jas.2023.136080.234>
- عابدی جعفری، حسن؛ تسلیمی، محمد سعید؛ فقیهی، ابوالحسن؛ و شیخ‌زاده، محمد. (۱۳۹۰). تحلیل مضمون و شبکه مضامین: روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده‌های کیفی. اندیشه مدیریت راهبردی، ۵(۲)، ۱۵۱-۱۹۸.
https://smt.isu.ac.ir/article_163.html
- عباسی، آمنه؛ و رضاپور، داریوش. (۱۴۰۴). فراتحلیل عوامل مرتبط با تغییر ارزش‌های خانوادگی و نگرش به طلاق و ازدواج در ایران. تداوم و تغییر اجتماعی، ۴(۲)، ۳۱۱-۳۴۸.
<https://doi.org/10.22034/jscc.2024.21880.1142>
- عسگری خانقاه، اصغر؛ و آزادارمکی، تقی. (۱۳۸۰). وضعیت پیوستاری تغییرات فرهنگی در ایران. نامه علوم اجتماعی، ۹(۱۸)، ۲۳۳-۲۵۰.
https://jnoe.ut.ac.ir/article_15211.html
- علی‌مندگاری، ملیحه؛ رازقی نصرآباد، حبیبه بی‌بی؛ و بختیاری، علیرضا. (۱۴۰۰). بررسی نظام ترجیحات شغلی جوانان و عوامل مرتبط با آن در شهر اصفهان. پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، ۱۰(۲)، ۹۹-۱۲۸.
<https://doi.org/10.22108/srsp.2021.127402.1679>
- کلاته ساداتی، احمد؛ صادقیه، سارا؛ جعفری نعیمی، فاطمه؛ و صادقان مقدم، زهرا. (۱۴۰۲). برهمکنش فرهنگ و تجرد: واکاوی ابعاد فردی و اجتماعی- فرهنگی طولانی شدن دوران تجرد دختران در شهر یزد. نامه انجمن جمعیت‌شناسی، ۱۸(۳۶)، ۵۱-۹۱.
<https://sid.ir/paper/1503666/fa>
- گیدنز، آنتونی. (۱۳۹۵). جامعه‌شناسی (منوچهر صبوری، مترجم؛ چاپ دهم). نشر نی.
- مرادی، شکیلا؛ و روحانی، علی. (۱۴۰۱). زیست‌جهان مقاوم در آستانه جوانی، مطالعه فرایند شکل‌گیری انتظارات فزاینده در جوانان. پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، ۱۱(۳)، ۱۱۵-۱۳۸.
<https://doi.org/10.22108/srsp.2023.135785.1861>

هنرور، حسین؛ و محمدپور، ابراهیم. (۱۳۹۹). مطالعه نگرش جوانان به ازدواج و ارتباط آن با ترجیحات ارزشی، دین‌داری و شیوه‌های فرزندپروری (مورد مطالعه: جوانان استان آذربایجان غربی). *مجله علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد*، ۱۷(۱)، ۳۵۷-۳۸۴.

<https://doi.org/10.22067/social.2021.67197.0>

Abbasi, A., & Rezapour, D. (2025). Change in marriage and divorce attitudes and family values in Iran: A meta-analysis of key factors. *Journal of Social Continuity and Change*, 4(2), 311-348. [In Persian]. <https://doi.org/10.22034/jscc.2024.21880.1142>

Abedi Jafari, H., Taslimi, M., Faghihi, A., & Sheikhzadeh, M. (2012). Thematic analysis and thematic networks: A simple and efficient method for exploring patterns embedded in qualitative data. *Strategic Management Thought*, 5(2), 151-198. [In Persian]. https://smt.isu.ac.ir/article_163.html

Alimondegari, M., Razeghi-Nasrabad, H. B., & Bakhtiari, A. (2021). Identification of job preferences of youth and the related factors in Isfahan City. *Strategic Research on Social Problems*, 10(2), 99-128. [In Persian]. <https://doi.org/10.22108/srsp.2021.127402.1679>

Askari Khaneghah, A., & Azadarmaki, T. (2002). Continuous situation of cultural changes in Iran. *Nameh-ye Olum-e Ejtemai*, 18, 233-250. [In Persian]. <https://sid.ir/paper/2334/en>

Azadarmaki, T., & Maleki, A. (2007). Traditional and modern values: A study of their relations at macro and micro levels. *Sociological Review / Nameh-ye Olum-e Ejtemai*, 30, 97-121. [In Persian]. https://jnoe.ut.ac.ir/article_18324.html

Boyatzis, R. E. (1998). *Transforming qualitative information: Thematic analysis and code development*. Sage.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Emami, A., Askari-Nodoushan, A., Torkashvand-Moradabadi, M., & Torabi, T. (2020). Marriage postponement in Iran: District-level analysis of youth singlehood patterns. *Iranian Population Studies*, 7(1), 35-65. [In Persian]. https://jips.nipr.ac.ir/article_144524.html

Falanga, R., De Caroli, M. E., & Sagone, E. (2015). Are value priorities predictors of prejudice? A study with Italian adolescents. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 191, 296-301. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.250>

Giddens, A. (2016). *Sociology* (Manouchehr Sabouri, Trans.). Ney Publications. [In Persian].

Grassi, E. F. G., Portos, M., & Felicetti, A. (2024). Young people's attitudes towards democracy and political participation: Evidence from a cross-European study. *Government and Opposition*, 59(2), 582-604. <https://doi.org/10.1017/gov.2023.16>

Haiyan, G., Peng, W., & Tam, T. (2024). Chinese social value change and its relevant factors: An age-period-cohort effect analysis. *Journal of Chinese Sociology*, 11(1), Article 7. <https://doi.org/10.1186/s40711-024-00209-9>

- Honarvar, H., & Mohammadpour, E. (2020). Youths' attitudes towards marriage and their relationship with value preferences, religiosity, and parenting style. *Ferdowsi University of Mashhad Journal of Social Sciences*, 17(1), 357–384. [In Persian]. <https://doi.org/10.22067/social.2021.67197.0>
- Inglehart, R. (1985). Aggregate stability and individual-level flux in mass belief systems: The level of analysis paradox. *American Political Science Review*, 79(1), 97–116. <https://doi.org/10.2307/1956121>
- Inglehart, R. (1998). Modernization and post-modernization. (Ali Mortezaian, Trans.). *Arghanun*, 13, 1–33. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/22855>
- Inglehart, R. (2016). *Culture shift in advanced industrial society* (Maryam Vetr, Trans.). Kavir Publications. [In Persian].
- Inglehart, R., & Welzel, C. (2021). *Modernization, cultural change, and democracy* (Yaghoub Ahmadi, Trans.). Kavir Publications. [In Persian].
- Kalateh Sadati, A., Sadeghieh, S., Jafari Naeimi, F., & Sadeghian Moghadam, M. Z. (2023). The intersection of culture and celibacy: Exploring individual and socio-cultural aspects of prolonged single life among unmarried women in Yazd, Iran. *Journal of Population Association of Iran*, 18(36), 51–91. [In Persian]. <https://sid.ir/paper/1503666/en>
- King, N., & Horrocks, C. (2010). *Interviews in qualitative research*. Sage.
- Moradi, S., & Ruhani, A. (2022). Resistant lifeworld at the threshold of youth. *Strategic Research on Social Problems*, 11(3), 115–138. [In Persian]. <https://doi.org/10.22108/srsp.2023.135785.1861>
- Mustafa, T., & Vedat, A. (2014). Analyzing the value priorities of families, students and teachers. *Educational Research and Reviews*, 9(13), 429. <https://doi.org/10.5897/ERR2014.1774>
- Rafipoor, F. (2017). *Modernization and conflict: An analytical attempt*. Enteshar Co. [In Persian].
- Rafipoor, F. (2018). *The anatomy of society: An introduction to applied sociology*. Enteshar Co. [In Persian].
- Raymo, J. M., Uchikoshi, F., & Yoda, S. (2021). Marriage intentions, desires, and pathways to later and less marriage in Japan. *Demographic Research*, 44, Article 3. <https://doi.org/10.4054/demres.2021.44.3>
- Razeghi, N., Alizadeh, M., & Mohamadi Sangcheshmeh, S. (2017). A sociological analysis of youths' attitudes towards marriage through cyberspace. *Journal of Applied Sociology*, 28(1), 67–86. [In Persian]. <https://doi.org/10.22108/jas.2017.21249>
- Sadeghi, R., & Rezaei, M. (2019). Value-cultural orientations and attitudes toward marriage among youth in Tehran. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 18(45), 81–105. [In Persian]. https://faslname.msy.gov.ir/article_328.html

- Shiralizadeh, H., Haghighatian, M., & Mohammadi, A. (2022). Social factors related to the priority of youth value systems. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 21(57), 9-32. [In Persian]. <https://doi.org/10.22034/ssys.2022.1863.2320>
- Shiri, H. (2022). Cohort study of value changes in Iran. *Contemporary Sociological Research*, 11(20), 197-224. [In Persian]. <https://doi.org/10.22084/csr.2022.24682.1996>
- Taleban, M. R., Mobasheri, M., & Mehraeen, M. (2010). Evaluation of value variation process in Iran, 1953-2009. *Historical Sociology*, 2(3), 23-63. [In Persian]. <https://jhs.modares.ac.ir/article/22761.html>
- Tayebnia, M. S., Kardavani, R., & Yaraghy, S. (2023). Qualitative typology of attitudes toward marriage among unmarried students. *Journal of Applied Sociology*, 34(2), 101-122. [In Persian]. <https://doi.org/10.22108/jas.2023.136080.2347>
- Zokaei, M. (2022). Values and lifestyles of Iranian youth in the last 50 years. *Social Sciences*, 29(99), 47-88. [In Persian]. <https://doi.org/10.22054/qjss.2024.75736.2692>